

Uitbreidingsdrift en Intolerantie

We kennen allemaal de manager die altijd zegt meer mensen nodig te hebben om het werk te doen. De manager die altijd op zoek is naar extra werk zodat hij ook meer mensen nodig heeft. De manager die, nadat zijn afdeling groter is geworden, teamleiders gaat aanstellen om de medewerker te helpen managen. De manager die graag uitbreidt, omdat het status, beloning en macht oplevert. De manager die daar zit voor zichzelf in plaats van efficiënt en effectief werken voor de organisatie, de medewerkers en de klanten.

Dit voorbeeld is waarschijnlijk zeer herkenbaar voor mensen die in grotere organisaties hebben gewerkt en ervaring hebben met dergelijke managers. Maar dit gedrag is niet voorbehouden aan managers in grotere organisaties. Het jagen en verzamelen is een oeroude menselijke eigenschap en we zien dit terug in verschillende vormen. De directeur die een kleiner bedrijf overneemt. De investeerder die zijn portefeuille uitbreidt. Koningen die meer land willen veroveren. De Paus die meer kerkgangers nodig heeft. De gewone man in de straat die een groter huis, een tweede auto en zoveel mogelijk op vakantie wil.

Uitbreidingsdrift is echter een probleem. In het groot maar ook in het klein, omdat het altijd ten koste gaat van anderen. En het is nooit genoeg, want altijd zal de mens nieuwe grenzen opzoeken om zijn behoeften te bevredigen. Hoe eerder je de eigen uitbreidingsdrift weet te beteugelen, des te sneller je gelukkig kunt zijn met wat je hebt. Mensen die plotseling ontslagen worden en uit de ratrace geknikkerd worden, begrijpen later pas hoeveel geluk ze hebben gehad. Achteraf zijn ze blij met het ontslag, omdat ze dan kunnen gaan inzien in welke materiële gevangenis ze zaten. Dan komen ze eindelijk toe aan de vragen die er werkelijk toe doen in het leven.

De mensen die al te ver zijn doorgedrongen in de top komen echter nooit meer met hun beide voeten op de grond terecht. Ze zijn te lang verslaafd geweest en kunnen niet meer beter worden. Voor hen is het een alles of niets spel. Dat zijn ook de mensen die over lijken gaan, want ook dat went. Natuurlijk zijn er uitzonderingen, maar het gaat mij om het grotere plaatje. De managers houden elkaar de hand boven het hoofd. De managers spelen elkaar de mooie baantjes toe. Ze houden hun netwerk in stand door mee te blijven spelen in het piramidespel. Ze hopen met goed gedrag steeds een trede hoger te komen op de ladder. Het spel is het doel geworden.

Veel gewone mensen kijken verlangend naar de top en hopen ook eens wat stappen te kunnen maken op die ladder naar succes. Gelukkig voor hen komen ze er niet voor in aanmerking, want eenmaal verslaafd kom je er niet meer zo gemakkelijk vanaf. Wees maar blij als je gewoon bent gebleven. Wees maar blij als je er eens uit bent gegooid. Die top is niet het echte leven, het is niet de werkelijkheid. Het is een toneelstuk en de acteurs houden iedereen inclusief zichzelf voor de gek. Verslaafd aan status, beloning en macht. Zieke uitbreidingsdrift. Herken je dit? In hoeverre herken je dit bij jezelf? Waar sta je?

De verslaving heeft een ernstige bijwerking, namelijk intolerantie. De manager duldt geen tegenspraak. De manager laat zich niet tegenwerken. Naast jager en verzamelaar is de mens ook tribaal ingesteld. Je bent voor mij of je bent tegen mij. Je werkt voor mij of je werkt tegen mij. Je gelooft mij of je gelooft mij niet. Zolang je meedoet hoor je erbij, maar op het moment dat je twijfelt lig je eruit. De groepsdruk is enorm en de mens wil nu eenmaal ergens bij horen. Er is een grote intolerantie jegens andersdenkenden en mensen buiten de groep die weerstand bieden. Zelfs intolerantie jegens hen die zich niet laten overtuigen.

Hier zien we ook de vele ideologieën en religies aan het werk die alleen zichzelf erkennen. De sektes die zichzelf afsluiten van de boze buitenwereld, omdat die sekteleiden kan bewegen om eruit te stappen. De sekteleider kan niemand missen. De sekteleider heeft een voortdurende aanwas nodig en is sterk gericht op het zo snel mogelijk inkapselen van nieuwkomers. Uitbreidingsdrift en intolerantie. In het groot en in het klein. Vergis je niet in de vergelijkbare situaties van bestuursleden in buurtverenigingen. Die bestuursleden profiteren van de verkregen status, (secundaire) beloning en macht. Zij willen dat niet delen. Het is heel menselijk. Helaas.

Naast de eerdere vraag of je dit herkent en bij jezelf herkent, is er ook nog een andere vraag. Wil je bij zo'n groep horen of houd je afstand? De meeste mensen die een gezonde geest hebben blijven weg van een sekte. Maar hoe zit het met groepen die minder heftig lijken. Loop je achter de klimaathype aan of blijf je zelf nadenken? Laat je je verleiden tot gedachteloos propaganda te herhalen of verdiep je jezelf erin? Mag je kritisch zijn op jouw geloof of heeft dat direct consequenties, en wat betekent dat dan? Kun je loskomen van de menselijke uitbreidingsdrift en intolerantie? Zie je het en kun je afstand nemen? Kun je vrij zijn? Wil je vrij zijn?

Nico Cost, 11 maart 2025